

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 02
Rotel 020117

DOM
2024-06-19
Stockholm

Mål nr
T 9629-23

Sid 1 (24)

PARTER

Kärande

SEHED Byggmästargruppen AB, 556767-5144
c/o Pål Wingren
Arenavägen 45, plan 7
121 77 Johanneshov

Ombud: Advokaten Per-Gunnar (P-G) Jönsson och biträdande juristen Jonathan Löwy
AG Advokat KB
Box 3124
103 62 Stockholm

Svarande

Nyköpingshem Aktiebolag, 556450-9486
Box 1019
611 29 Nyköping

Ombud: Advokaten Eva Westberg Persson
Eversheds Sutherland Advokatbyrå AB
Box 14055
104 40 Stockholm

Ombud: Biträdande juristen Hampus Nilsson
Foyen Advokatfirma KB
Box 7229
103 89 Stockholm

SAKEN

Klander av skiljedom meddelad i Stockholm den 24 maj 2023 (F2022/115)

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten bifaller käromålet på så sätt att domslutet i punkten 221 (i) i den klandrade skiljedomen upphävs till den del som domen underförstått innefattar ett ogillande av beloppet 7 500 000 kr inklusive mervärdesskatt.

Dok.Id 2049402

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 00

E-post: svea.avd2@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

2. Nyköpingshem Aktiefbolag ska ersätta SEHED Byggmästargruppen AB för rättegångskostnad med 502 800 kr, varav 500 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635), från dagen för denna dom till dess betalning sker.

BAKGRUND

Parternas avtal och skiljetvisten

Under år 2016 ingick Nyköpingshem Aktiebolag (Nyköpingshem) tre entreprenadavtal med R Rydbergs Bygg AB (Rydbergs). Entreprenadavtalen gällde ombyggnads- och renoveringsprojekt som kallades Kvarteret Storcken (Storcken), Kvarteret Nävekvärn (Nävekvärn) och Kvarteret Åkroken (Åkroken).

Den 23 april 2018 försattes Rydbergs i konkurs. Den 16 maj 2018 tecknade SEHED Byggmästargruppen AB (SEHED), Nyköpingshem och Rydbergs konkursbo ett avtal (Trepartsavtalet). Enligt Trepartsavtalet övertog SEHED Rydbergs entreprenadavtal med Nyköpingshem avseende projekt Storcken, Nävekvärn och Åkroken samt Rydbergs rättigheter och skyldigheter enligt entreprenadavtalen som uppstod från den 21 maj 2018. Entreprenaderna färdigställdes och godkändes vid en efterföljande slutbesiktning.

Tvist uppstod mellan SEHED och Nyköpingshem avseende SEHED:s rätt till betalning av de delar av kontraktssummorna för projekten Storcken och Nävekvärn som tidigare inte hade betalats vare sig till Rydbergs eller till SEHED. SEHED inledde tvisten avseende betalning genom ansökan om stämning vid Nyköpings tingsrätt. Eftersom parterna avtalat om skiljeklausul i Trepartsavtalet avvisades målet i tingsrätten. SEHED påkallade därefter ett förenklat skiljeförfarande vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut den 17 november 2022.

SEHED:s yrkande i skiljeförfarandet och skiljenämndens domslut

SEHED yrkade, såvitt nu är aktuellt, att skiljenämnden skulle förplikta Nyköpingshem att till SEHED utge ett kapitalbelopp om 12 942 447 kr inklusive mervärdesskatt jämte ränta enligt 6 § räntelagen på visst sätt till dess betalning sker.

I skiljedomen antecknades att Nyköpingshem medgav att till SEHED betala ett belopp om 1 342 634 kr exklusive mervärdesskatt om skiljenämnden skulle lägga ett visst förhållande till stöd för sin bedömning och 319 836 kr exklusive mervärdesskatt om

skiljenämnden skulle lägga ett annat förhållande till stöd för sin bedömning, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från en viss dag. I övrigt bestred Nyköpingshem SEHED:s yrkande.

I sina domskäl i punkterna 180–191 i skiljedomen kom skiljenämnden fram till att ett belopp om 6 000 000 kr exklusive mervärdesskatt, dvs. 7 500 000 kr inklusive mervärdesskatt, skulle avräknas från det belopp som SEHED hade yrkat, och fann således att det saknades förutsättningar att bifalla SEHED:s yrkande i denna del.

Skiljenämnden förpliktade Nyköpingshem att till SEHED utge 5 442 447 kr inklusive mervärdesskatt, jämte ränta på visst sätt, allt till dess betalning sker.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

SEHED har yrkat att hovrätten ska upphäva skiljedomen i den del domen avser ogillande av delbeloppet 7 500 000 kr inklusive mervärdesskatt, punkterna 180–191.

Nyköpingshem har bestritt käromålet.

Parterna har begärt ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

SEHED

Skiljenämnden har vid sin prövning överskridit sitt uppdrag eller begått handläggningsfel genom att lägga omständigheter som inte åberopats av SEHED till grund för avgörandet samt genom att döma över en ostridig omständighet. I skiljeförfarandet åberopade SEHED en och samma grund för hela yrkandet. I skiljeförfarandet angav SEHED att bolaget, i enlighet med vad som framgår av det avtal som reglerade övertagandet av entreprenadkontrakten, var berättigat till betalning med de belopp som

var obetalda den 21 maj 2018 för färdigställandet av entreprenaderna som ostridigt innehölls av Nyköpingshem. Det var mellan parterna ostridigt att SEHED aldrig har förvärvat några fordringar avseende Rydbergs obetalda fakturor (de tidigare utställda fakturorna för lyft 14 i Storcken och lyft 5 i Nävekvarn). Uppdragsöverskridandet har inverkat på utgången i målet i den del domen avser delbeloppet 7 500 000 kr inklusive mervärdesskatt.

De fel som har förekommit i handläggningen har inte berott på SEHED. Bolaget har under hela processen vidhållit sin grund för talan.

Skiljedomen lämpar sig för ett partiellt upphävande. Domen är tydligt uppdelad och urskiljbar angående den del av yrkandet som bifallits och den del som ogillats.

Nyköpingshem

Det saknas grund för klander då samtliga frågor som omfattas av SEHED:s klandertalan ryms inom parternas gemensamma dispositioner. Skiljenämnden har avgjort tvisten med beaktande av de grunder och omständigheter som parterna åberopat.

Oaktat om skiljenämnden överskridit sitt uppdrag eller begått handläggningsfel, har det inte inverkat på utgången i målet då den materiella prövningen inte hade fått någon annan utgång.

För det fall att hovrätten skulle komma fram till att det förekommit ett handläggningsfel genom att skiljenämnden prövat en ostridig omständighet eller att skiljenämnden inte prövat åberopade omständigheter har förbiseendet i så fall uppkommit på grund av SEHED:s processföring.

Skiljedomen lämpar sig inte för partiellt upphävande då de delar av skiljedomen där klandergrund görs gällande har ett sådant samband med övriga delar av skiljedomen att partiellt upphävande är olämpligt. Det är därutöver inte fråga om upphävande av domslutet i viss del.

Ett upphävande står inte i proportion till parternas intresse av att tvisten genom skiljedomen ska vara slutligt avgjord.

UTVECKLING AV TALAN

SEHED

När det gäller delbeloppet om 7 500 000 kr har skiljenämnden felaktigt prövat en grund som SEHED aldrig åberopat. SEHED redovisade tydligt i skiljeförfarandet att fakturorna avseende lyften 14 och 5 inte gav någon rätt till betalning. Lyften 14 och 5 hade av Rydbergs utställts i strid med entreprenadavtalen och var inte bärare av någon rätt till betalning som SEHED kunde överta. Skiljenämnden har trots detta prövat om SEHED har rätt att erhålla betalning för Rydbergs fakturor för lyften 14 och 5 och lagt detta till grund för domslutet. Skiljenämnden har slagit fast det ostridiga förhållandet att SEHED inte övertagit någon rätt till betalning av de fakturor som avser lyften 14 och 5. Därigenom har skiljenämnden överskridit sitt uppdrag eller begått handläggningsfel.

I skiljeförfarandet angav SEHED i stället att bolaget, i enlighet med vad som framgår av det avtal som reglerade övertagandet av entreprenadkontrakten, är berättigat till betalning med de belopp som var obetalda den 21 maj 2018 för färdigställandet av entreprenaderna som ostridigt innehölls av Nyköpingshem.

Nyköpingshem

SEHED gjorde i skiljeförfarandet gällande att bolaget hade övertagit alla rättigheter och skyldigheter från Rydbergs vilket måste uppfattas som att det även gällt Rydbergs fordringar, inklusive fordringar motsvarande de aktuella fakturorna för lyft 14 i Storcken och lyft 5 i Nävekvarn. SEHED:s vitsordande av Nyköpingshems påstående att några fordringar inte hade förvärvats av SEHED från Rydbergs avseende de överlåtna fordringarna var endast partiellt och avsåg övertagande av fakturorna. SEHED kvarstod dock vid att bolaget övertagit alla rättigheter och skyldigheter från

Rydbergs samt att det skulle ha rätt till ersättning för alla obetalda kontraktsarbeten vilken även innefattade ersättning för lyften 14 och 5.

SEHED:s rätt till ersättning avseende kontraktssumman framgår av Trepartsavtalet. Lyften 14 och 5 har omfattats av skiljenämndens prövningsram så som övertagande av samtliga rättigheter och skyldigheter så som del av kontraktssumman vilket även prövats. Skiljenämnden har genom avtalstolkning konstaterat att SEHED endast förvärvat rätt att erhålla ersättning avseende det som inte fakturerats före SEHED:s övertagande. De aktuella lyften har således omfattats av vad som skulle prövas genom skiljedomen och något uppdragsöverskridande eller handläggningsfel har inte skett.

När det gäller frågor om hur fakturering skett och om fakturering skett felaktigt så är dessa hänförliga till den materiella prövningen och således sådant som inte kan klandras. Detsamma gäller den bedömning skiljenämnden gjort avseende Trepartsavtalets innebörd. Skiljenämnden har inte prövat övertagande av rätt till fakturor, utan det som prövats är övertagande av fordringar. Även detta är en del av den materiella prövningen som inte kan klandras.

Det går inte att särskilja de avgjorda frågorna från varandra och det är således inte lämpligt att upphäva skiljedomen partiellt. De av SEHED anförda klandergrunderna går inte att hänföra till ett särskilt belopp utan avser kontraktssumman i sin helhet.

UTREDNINGEN

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Båda parterna har åberopat skriftlig bevisning.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter m.m.

Enligt 34 § första stycket 3 lagen (1999:116) om skiljeförfarande (skiljeförfarandelagen eller LSF) ska en skiljedom helt eller delvis upphävas om skiljemännen har överskridit sitt uppdrag på ett sätt som sannolikt har inverkat på utgången. Detsamma gäller enligt 34 § första stycket 7 LSF om det, utan partens vållande, har förekommit något fel i handläggningen som sannolikt har inverkat på utgången.

I förarbetena till skiljeförfarandelagen behandlades frågan om en skiljenämnd ska anses ha överskridit sitt uppdrag om den lagt en omständighet som inte åberopats till grund för sitt avgörande. Där uttalas att enligt 17 kap. 3 § rättegångsbalken får en domstol inte grunda sitt avgörande i ett dispositivt tvistemål på en omständighet (rättsfaktum) som inte åberopats av en part till stöd för hans talan. Förarbetenas utgångspunkt var därför att en skiljenämnd är bunden att avgöra tvisten med stöd av de omständigheter som parterna har åberopat till grund för sin talan. Vidare uttalas att det normalt ter sig särskilt naturligt att luta sig mot rättegångsbalkens regler och begrepp när det gäller en tvist mellan svenska parter samt att parterna kan antas utgå från detta. Slutsatsen var att om en skiljenämnd grundar sitt avgörande på ett rättsfaktum som inte åberopats av en part bör den således anses ha överskridit sitt uppdrag. (Prop. 1998/99:35 s. 143 f.)

I den juridiska doktrinen har framförts att i fråga om skiljeförfaranden mellan svenska parter är rättegångsbalkens regler och begrepp normerande vid bedömningen av om en skiljenämnd har överskridit sitt uppdrag genom att pröva omständigheter som inte har åberopats (Heuman, Skiljemannarätt, 1999, s. 337 f. och 618 samt Lindskog, Skiljeförfarande [1 jun. 2020, JUNO], avsnitt 0, Inledande anmärkningar, 4.3.2). Detta medför bland annat att skiljenämndens behörighet begränsas av de rättsfakta som skiljekäranden har åberopat (Heuman, a.a. s. 337).

Högsta domstolen har uttalat att en part i dispositiva tvistemål måste ge klart och otvetydigt uttryck för att en omständighet åberopas till grund för talan. Det är inte

tillräckligt att parten i sin talan endast nämner eller hänvisar till ett visst förhållande. Ett åberopande av en omständighet till grund för käromålet måste stå på egna ben. Det förhållandet att en kärande invänt mot ett åberopat motfaktum från svarandens sida innebär inte i sig att invändningen också utgör en grund för käromålet. Ett åberopat motfaktum ska, till skillnad mot ett förnekande eller en rättsinvändning, prövas först sedan det prövats om grunden för käromålet räcker för ett bifall till talan på dess egna meriter (se NJA 2019 s. 802 p. 13–14).

De frågor som hovrätten har att pröva

För att kunna bedöma om en icke åberopad omständighet felaktigt lagts till grund för skiljenämndens avgörande måste de grunder som SEHED åberopade till stöd för sin talan i skiljeförfarandet jämföras med vad skiljenämnden lagt till grund för sitt avgörande. Om skiljenämnden till grund för sitt avgörande har prövat ett rättsfaktum som SEHED inte åberopat eller prövat ett motfaktum som Nyköpingshem åberopat innan det att nämnden prövat de rättsfakta som SEHED åberopat till grund för sin talan (jfr NJA 2019 s 802), föreligger ett uppdragsöverskridande. I sådana fall ska hovrätten ta ställning till om uppdragsöverskridandet sannolikt har inverkat på utgången i målet. Om dessa förutsättningar inte är uppfyllda ska hovrätten i stället ta ställning till om det, utan att SEHED kan anses har varit vållande, har förekommit ett handläggningsfel som inverkat på utgången i målet. Om hovrätten skulle komma fram till att det förekommit antingen ett uppdragsöverskridande eller ett handläggningsfel som har inverkat på utgången i målet måste den slutligen ta ställning till om det är möjligt att i enlighet med yrkandet upphäva skiljedomen partiellt.

Hovrätten kommer först att redovisa de punkter i skiljedomen som återger parternas talan i skiljeförfarandet i den mån dessa bedöms vara relevanta för hovrättens prövning. Därefter kommer hovrätten i den mån det får anses relevant att redovisa vad som anges bland annat i entreprenadavtalen angående de s.k. lyften. När det har gjorts går hovrätten vidare till att pröva om det har förelegat ett sådant uppdragsöverskridande eller handläggningsfel som medför att skiljedomen ska upphävas på det sätt SEHED har yrkat.

Parternas grunder så som de har antecknats och sammanfattats i skiljedomen

Det kan inledningsvis nämnas att ingen av parterna har gjort gällande att skiljedomen återger respektive parts grunder på ett felaktigt sätt. Hovrätten utgår därför vid sin prövning från grunderna så som de antecknats i skiljedomen.

I punkterna 27–36 i skiljedomen har SEHED:s grunder antecknats enligt följande:

27. SEHED har efter inträde som entreprenör i förhållande till Nyköpingshem övertagit samtliga rättigheter och skyldigheter från Rydbergs, innefattande rätten att erhålla all den ersättning som kvarstod obetald den 21 maj 2018 enligt entreprenadavtalen avseende projekt Storken och Näveckvarn.
28. Nyköpingshem har godtagit att SEHED i stället för Rydbergs inträtt som ny avtalspart i entreprenadavtalen avseende Storken och Näveckvarn på samma villkor som Rydbergs haft.
29. Skyldigheterna avsåg att färdigställa entreprenaderna och svara för fel såväl under entreprenadtiden som under den efterföljande tioåriga ansvarsperioden.
30. Övertagna rättigheter innebar att Nyköpingshem skulle betala den resterande kontraktssumman i respektive entreprenad till SEHED.
31. Betalning av den resterande kontraktssumman kunde endast ske med befriande verkan till SEHED.
32. Den betalning som Rydbergs erhållit à-conto innan Konkursdagen motsvaras inte av utfört arbete.
33. SEHED har uppfyllt och uppfyller samtliga skyldigheter, innefattandes att färdigställa entreprenaderna och svara för fel under ansvarstiden. SEHED har därigenom rätt att erhålla all obetald ersättning av samtliga kontraktsarbeten i enlighet med entreprenadavtalen, på samma sätt som Rydbergs haft om de fortsatt entreprenaden.
34. Nyköpingshem har inte drabbats av några merkostnader och har inte heller begränsat sin skada varför Nyköpingshem inte har rätt att kvitta något belopp avseende fördyrningskostnader som uppstått i entreprenaderna.
35. Nyköpingshem har inte heller iakttagit de föreskrivna tidsfristerna avseende kvittning enligt Trepartsavtalet eller avräkning med anledning av avgående och tillhandahållna arbeten enligt ABT 06 varför rätten att alls kvitta har förfallit och är preskriberad. SEHED har inte godkänt eller på annat sätt

accepterat en förlängning av den tid som gällde för att få göra gällande kvittning eller avräkning för avgående och tillhandahållna arbeten.

36. Nyköpingshems betalningar till Konkursboet efter den 21 maj 2018 har skett till fel part. Betalning har inte skett med befriande verkan och kan inte minska den ersättning SEHED har rätt till.

I punkterna 43–48 har Nyköpingshems grunder antecknats enligt följande:

43. Enligt Trepartsavtalet ska respektive part få ersättning för de arbeten som parten utfört.

44. SEHED har inte utfört kontraktsarbeten i den omfattning som bolaget begär ersättning för i tvisten.

45. SEHED har inte förvärvat några fordringar från Konkursboet.

46. Nyköpingshem har inte utfäst någon rätt för SEHED varken till kvarvarande kontraktsarbeten eller kvarvarande kontraktssumma i entreprenaderna.

47. Nyköpingshems bestridande av Rydbergs fakturor efter att bolaget gått i konkurs är inte en utfästelse att det arbete som fakturerats inte var utfört.

48. SEHED har inte övertagit några rättigheter och skyldigheter enligt Trepartsavtalet utöver vad som uppkommit efter den 21 maj 2018. Dessa rättigheter och skyldigheter har Nyköpingshem reglerat mot SEHED och Konkursboet, bortsett från av Nyköpingshem i skiljemålet medgivet belopp.

Skiljenämnden har i sina domskäl sammanfattat parternas grunder enligt följande:

176. SEHED har som grund för sin talan gjort gällande att SEHED, efter inträde som ny entreprenör i förhållande till Nyköpingshem, genom Trepartsavtalet övertagit samtliga rättigheter och skyldigheter i entreprenadavtalen från Rydbergs, innefattande rätten att erhålla all den ersättning av kontraktssumman som kvarstod obetald vid Övertagandedagen, den 21 maj 2018, i Storcken och i Nävekvarn.

177. Enligt Nyköpingshem innebär Trepartsavtalet att respektive part ska få ersättning för de arbeten som parten utfört, att SEHED inte utfört kontraktsarbeten i den omfattning som SEHED begärt ersättning för i tvisten, att SEHED inte förvärvat några fordringar från Konkursboet, att Nyköpingshem inte har lämnat någon utfästelse till SEHED avseende kvarvarande kontraktsarbeten eller kvarvarande kontraktssumma i Storcken och Nävekvarn och att SEHED inte övertagit några rättigheter och skyldigheter enligt Trepartsavtalet utöver vad som uppkommit efter Övertagandedagen,

vilka rättigheter och skyldigheter Nyköpingshem redan reglerat mot SEHED och Konkursboet, bortsett från av Nyköpingshem i skiljemålet medgivet belopp.

Allmänt om lyften

Entreprenadavtalen avseende projektet Storcken respektive Näveksvarn avsåg en totalentreprenad till fast pris. I de administrativa föreskrifterna i respektive avtal har angetts att betalning skulle ske mot faktura, att parterna skulle komma överens om en betalningsplan och att fakturering endast fick ske i mån av utfört arbete (punkt AFD.62, AFD.622 och AFD.624).

Betalplanerna (lyftplanerna) för respektive projekt har gällt 21 lyft i projektet Storcken och sju lyft i projektet Näveksvarn. Av betalplanerna för respektive projekt framgår att lyften 1 t.o.m. 13 i projektet Storcken skulle faktureras varje månad från den 1 mars 2017 t.o.m. den 1 mars 2018. Lyften 1 t.o.m. 4 i projektet Näveksvarn skulle faktureras den 1 november 2017, därefter den 2 januari 2018 och följande månader fram till den 1 mars 2018.

Enligt betalplanen för projektet Storcken skulle lyft 14 faktureras den 1 april 2018 och kommande lyften 15–20 en gång per månad från den 1 maj 2018. I projektet Näveksvarn skulle lyft 5 faktureras den 1 april 2018 och lyft 6 den 24 april 2018. De sista lyften nr 21 respektive 7 i båda projekten skulle faktureras efter godkänd slutbesiktning.

Har skiljenämnden överskridit sitt uppdrag?

Den prövning som hovrätten ska göra är inte en överprövning av skiljenämndens materiella bedömning av frågorna i skiljeförfarandet, utan prövningen gäller om skiljenämnden överskridit sitt uppdrag eller begått ett handläggningsfel på det sätt som SEHED har gjort gällande.

Skiljenämnden har redovisat det som nämnden uppfattat som tvistiga frågor i punkten 178 i skiljedomen. I punkten 179 har skiljenämnden kommit fram till att en tolkning av

Trepartsavtalet behövde göras. Därefter har skiljenämnden behandlat lyften 14 och 5 i punkterna 180–191 och vad som benämns som resterande kontraktssumma i punkterna 192–205.

Enligt skiljenämnden behövde vissa delfrågor besvaras för att kunna avgöra hur stor del av kvarstående kontraktssummor i de båda projekten som SEHED övertagit rätt att erhålla enligt Trepartsavtalet. En av de frågor som angavs i punkten 178 var om SEHED hade rätt att erhålla betalning för Rydbergs fakturor avseende lyft 14 i Storken och lyft 5 i Nävekvarn.

När skiljenämnden prövade den frågan angavs att SEHED hade uppgett att bolaget inför ingåendet av Trepartsavtalet känt till att Nyköpingshem hade bestritt betalning av Rydbergs fakturor avseende lyften 14 och 5 samt att SEHED gjort gällande att bestridandena inneburit att Nyköpingshem därigenom accepterat att Rydbergs inte hade rätt till någon betalning motsvarande de aktuella fakturorna. Skiljenämnden angav också att SEHED hade gjort gällande att Rydbergs inte hade utfört de arbeten som omfattas av lyften 14 och 5, utan att det var SEHED som har utfört dessa arbeten (punkten 181).

I punkten 182 i skiljedomen angavs att Nyköpingshem bestritt att parterna kommit överens om att SEHED skulle överta rätten till betalning av Rydbergs obetalda fakturor. Det angavs även att Nyköpingshem bestritt fakturorna som ett naturligt steg med anledning av Rydbergs konkurs för att bereda bolaget en framtida möjlighet till kvittning av eventuella merkostnader mot Konkursboets fordringar samt att bestridandena inte innebar något ställningstagande från Nyköpingshems sida om och i så fall i vilken mån Rydbergs hade utfört arbetena som omfattades av lyften 14 och 5.

Skiljenämnden gick därefter över till att bedöma hur Trepartsavtalet skulle tolkas och följande antecknades i punkten 184:

184. Enligt p. 1.1 i Trepartsavtalet övertog SEHED Rydbergs rättigheter och skyldigheter enligt entreprenadavtalen som uppstod från Övertagandedagen, den 21 maj 2018. **Det nämns i Trepartsavtalet inte att SEHED därmed även övertog rätten till betalning av Rydbergs per Konkursdagen**

utestående fakturor. I stället anges i p. 1.4 i Trepartsavtalet, beträffande Nyköpingshems eventuella merkostnader för att vidmakthålla pågående arbeten före Övertagandedagen, att dessa fick avräknas mot "*Rydbergs utestående fakturor*". Detta indikerar, tvärtemot vad SEHED påstått, att Konkursboet ägde rätt till betalning även av utestående fakturor fast med eventuell avräkning för Nyköpingshems merkostnader. **SEHEDs påstående om att SEHED övertagit rätten till betalning av Rydbergs fakturor för lyft 14 och lyft 5, har därför inte stöd i Trepartsavtalets ordalydelse** [fetstil tillagd av hovrätten].

Efter att även ha berört vissa andra omständigheter sammanfattade skiljenämnden sin prövning i denna del i punkterna 190–191:

190. Mot bakgrund av det ovanstående finner skiljedomaren **att SEHED inte har visat att Trepartsavtalet innefattat en rätt för SEHED att överta Rydbergs rätt till betalning av de fakturor som avsåg lyft 14 i Storken och lyft 5 i Näveksvarn såsom avtalad kontraktssumma som SEHED hade rätt att erhålla efter Övertagandedagen.** En sådan tolkning av Trepartsavtalet kan i sig inte anses oskäligen på sätt SEHED påstått. I den mån SEHED har utfört arbeten hänförliga till lyft 14 och lyft 5, har SEHED i stället varit hänvisad till att kräva ersättning för sådant arbete såsom merkostnader i förhållande till Nyköpingshem. Nyköpingshem hade i sin tur kunnat avräkna sådana merkostnader mot Konkursboets fordringar enligt punkt 1.4 i Trepartsavtalet. SEHED har i skiljemålet dock inte krävt ersättning för merkostnader från Nyköpingshem utan endast för avtalad kontraktssumma [fetstil tillagd av hovrätten].

191. Från det kapitalbelopp [...] som SEHED krävt ersättning för [...] ska således avräknas ett belopp om 6 000 000 motsvarande Rydbergs obetalda fakturor per Konkursdagen, varav 2 000 000 kronor avser lyft 14 i Storken och 4 000 000 kronor avser lyft 5 i Näveksvarn.

Enligt hovrättens bedömning framgår det av skiljedomen att skiljenämnden till grund för sin prövning om SEHED:s rätt till ersättning avseende ett belopp om 6 000 000 kr exklusive mervärdesskatt, dvs. 7 500 000 kr inklusive mervärdesskatt, har prövat om SEHED övertagit rätten till betalning av Rydbergs fakturor avseende lyften 14 och 5.

Frågan för hovrätten är om det var en grund som SEHED hade åberopat till stöd för sin talan i skiljeärendet.

Hovrätten konstaterar inledningsvis att det inte av SEHED:s grunder, så som de har antecknats i skiljedomen (och som har återgetts ovan) framgår att bolaget påstått att det

har övertagit rätten till betalning för de fakturor avseende lyften 14 och 5 som Rydbergs hade ställt ut den 1 april 2018.

Av SEHED:s yrkande framgår det att bolaget ansett sig ha rätt till ersättning med de belopp som kvarstod av kontraktssummorna (som exklusive mervärdesskatt uppgick till 50 973 300 kr för Storken och 16 919 000 kr för Nävekvärn). Från dessa belopp räknade SEHED av dels det som Nyköpingshem hade betalat till Rydbergs före den 23 april 2018 (vilket exklusive mervärdesskatt var 33 808 212 kr respektive 8 073 050 kr), dels det som Nyköpingshem hade betalat till SEHED efter den 21 maj 2018 (vilket exklusive mervärdesskatt var 13 372 143 kr respektive 2 198 414 kr).

Som framgår av tabellen nedan uppgår denna del av yrkandet till 10 440 481 (3 792 945 + 6 647 536) exklusive mervärdesskatt i de båda projekten.

		Projekt Storken (exkl. moms)	Projekt Nävekvärn (exkl. moms)
1.	Kontraktssumma	50 973 300	16 919 000
2.	Del av kontraktssumman som Nyköpingshem betalat till Rydbergs före 23 april 2018	- 33 808 212	- 8 073 050
4.	Del av kontraktssumman som Nyköpingshem betalat till SEHED efter 21 maj 2018	- 13 372 143	- 2 198 414
	Differens	3 792 945	6 647 536

Som framgår av lyftplanen för projektet Storken (se nedan) uppgick lyften 14, 15, 17, 18 och 20 i Storken till 2 000 000 kr vardera, medan lyften 16 och 19 uppgick till 2 308 212 kr vardera. Sista lyftet i Storken, lyft 21, uppgick till 2 548 665 kr. Ingen kombination av dessa belopp ger en summa som motsvarar SEHED:s yrkade belopp 3 792 945 kr.

Objekt:		Kv Storken		
Anbudssumma:		50 973 300	Ao: 401050	
Datum:	Total kostnad:	Innehållen del 10 %:	Delbetalning 90%:	
1. 2017.03.01	2 222 222	222 222	2 000 000	
2. 2017.04.01	2 222 222	222 222	2 000 000	
3. 2017.05.01	3 333 333	333 333	3 000 000	
4. 2017.06.01	4 444 444	444 444	4 000 000	
5. 2017.07.01	4 444 444	444 444	4 000 000	
6. 2017.08.01	2 222 222	222 222	2 000 000	
7. 2017.09.01	2 222 222	222 222	2 000 000	
8. 2017.10.01	3 333 333	333 333	3 000 000	
9. 2017.11.01	3 104 221	104 221	3 000 000	
10. 2017.12.01	2 500 000		2 500 000	
11. 2018.01.01	2 000 000		2 000 000	
12. 2018.02.01	2 308 212		2 308 212	
13. 2018.03.01	2 000 000		2 000 000	
14. 2018.04.01	2 000 000		2 000 000	
15. 2018.05.01	2 000 000		2 000 000	
16. 2018.06.01	2 308 212		2 308 212	
17. 2018.07.01	2 000 000		2 000 000	
18. 2018.08.01	2 000 000		2 000 000	
19. 2018.09.01	2 308 212		2 308 212	
20. 2018.10.01	2 000 000		2 000 000	
21. Efter godkänd slutbesiktning 5 %			2 548 665	
Innehållen del om 5 %		2 548 665		
Summa:	50 973 300	50 973 300		

Lyftplan – Storken

Motsvarande gäller för lyften i Näveksvarn (se nedan) där lyften 5 och 6 uppgick till 4 000 000 kr vardera och lyft 7 till 845 950 kr. Inte heller här kan beloppen kombineras så att summan blir 6 647 536, vilket SEHED hade yrkat.

Objekt: Näveksvarn, Malmvägen - Biblioteksvägen Etapp 1			
Anbudssumma: 16 919 000 kr		Ao: 401053	
Datum:	Total kostnad:	Innehållen del 10 %:	Delbetalning 90%:
1. 2017.11.01	300 000	-	300 000
2. 2018.01.02	300 000	-	300 000
3. 2018.02.01	3 858 944	385 894	3 473 050
4. 2018.03.01	4 444 444	444 444	4 000 000
5. 2018.04.01	4 015 611	15 611	4 000 000
6. 2018.04.24	4 000 000		4 000 000
7. Efter godkänd slutbesiktning 5 %			845 950
Innehållen del om 5 %		845 950	
Summa:	16 919 000		16 919 000

Lyftplan – Näveksvarn

Enligt hovrättens bedömning kan beloppet 10 440 481 kr inte vara beräknat utifrån lyftplanerna som mest innehåller jämna belopp. Det finns således inte någon koppling mellan SEHED:s yrkande och lyft som har eller inte har fakturerats, eller annorlunda uttryckt, med de betalplaner som har gällt under tiden som entreprenaderna har pågått. Yrkandet utgår endast från en fast kontraktssumma med avräkning för de betalningar som har gjorts till Rydbergs före den 23 april 2018 och till SEHED efter den 21 maj 2018.

Skillnaden mellan kontraktssummorna och de belopp som enligt ovan betalats till Rydbergs respektive SEHED uppgår sammanlagt till 13 050 601 kr inklusive mervärdesskatt (10 440 481 exklusive mervärdesskatt). Från 13 050 601 kr har 108 154 kr, som avsåg rättegångskostnader för talan i domstol, dragits av. Differensen mellan dessa belopp ger det belopp som SEHED yrkat ersättning för i skiljenämnden, dvs. 12 942 447 kr inklusive mervärdesskatt (13 050 601 kr – 108 154 kr).

Nyköpingshem har i hovrätten anfört att SEHED:s påstående att bolaget förvärvat samtliga rättigheter och skyldigheter från Rydbergs måste förstås som att det inbegriper ett förvärv av fordringar enligt utestående fakturor.

Enligt hovrätten kan detta dock inte utläsas av skiljedomen, särskilt inte när punkten 27 läses tillsammans med punkterna 28 och 30 av vilka det framgår att SEHED angett att bolaget inträtt som ny avtalspart i entreprenadavtalen i förhållande till Nyköpingshem och att de rättigheter som bolaget övertagit innebar att Nyköpingshem skulle betala den resterande kontraktssumman i respektive entreprenad till SEHED.

Det generella påståendet om att SEHED ska ha förvärvat samtliga rättigheter och skyldigheter från Rydbergs kan, utifrån vad som har anförts ovan, inte uppfattas som att SEHED därmed gav ett klart och otvetydigt uttryck för att bolaget till stöd för sin talan gjorde gällande att det hade övertagit de fakturor avseende lyften 14 och 5 (jfr NJA 2019 s. 802 p. 13).

Att SEHED inte förvärvat några fordringar från Rydbergs eller Rydbergs konkursbo utgjorde i stället ett motfaktum som Nyköpingshem framfört. Genom att lägga detta påstående till grund för sin bedömning, har skiljenämnden gått utöver vad SEHED åberopade till grund för sin talan. Skiljenämnden har därmed överskridit sitt uppdrag.

Har uppdragsöverskridandet sannolikt inverkat på utgången?

Hovrätten har ovan kommit fram till att skiljenämnden har begått ett uppdragsöverskridande. SEHED har som en konsekvens inte fått sitt yrkande om betalning prövat på den grund som bolaget åberopade i skiljeförfarandet. Skiljenämndens prövning av en omständighet som inte åberopats av SEHED har således fått direkt betydelse för den fortsatta prövningen. Vid sådant förhållande får uppdragsöverskridandet anses ha sannolikt inverkat på utgången i målet.

Handläggningsfel

Med hänsyn till den bedömning hovrätten har gjort angående frågan om uppdragsöverskridande, saknas det skäl att ta ställning till om skiljenämnden gjort sig skyldig till handläggningsfel under förfarandet och följaktligen även om SEHED varit vållande.

Helt eller partiellt upphävande

Om en klandergrund träffar endast en del av en skiljedom kan det tänkas att den delen har samband med en annan del på så sätt att den andra delen lämpligen inte bör upprätthållas. Det anses att domstolen har en viss diskretionär prövningsrätt i frågan. (Lindskog, a.a., kommentaren till 34 §, avsnitt 8.1.3.). En partiell hävning av en skiljedom är möjlig om de genom skiljedomen avgjorda frågorna kan skiljas från varandra (Lindell, Alternativ tvistlösning, 2000, s. 210).

Det finns såvitt hovrätten har kunnat finna inte några tydliga uttalanden vare sig i Högsta domstolens praxis, av förarbeten eller i den juridiska litteraturen som ger ledning hur en situation som den nu aktuella ska lösas såvitt avser partiellt upphävande av en skiljedom.

Hovrätten kan konstatera att domslutet i punkten 221 (i) i skiljedomen omfattar endast en domslutspunkt, i vilken Nyköpingshem förpliktas att utge beloppet 5 442 447 kr, varav 1 110 120 kr avser mervärdesskatt. Enligt hovrätten inrymmer domslutet underförstått ett ogillande av SEHED:s yrkande att få ut skillnaden mellan det yrkade beloppet om 12 942 447 kr och 5 442 447 kr, vilket således är 7 500 000 kr inklusive mervärdesskatt.

Som såväl SEHED som Nyköpingshem har framhållit i hovrätten avsåg SEHED:s talan i skiljeförfarandet en prövning av en och samma grund för hela yrkandet. Det fanns då i princip inte några delar som kunde särskiljas från varandra.

Även om det belopp 12 942 447 kr som SEHED yrkade i skiljeförfarandet vid den prövningen inte gick att dela upp i olika delar, så har det nu blivit möjligt att göra en uppdelning av beloppen. Detta eftersom skiljedomen innehåller en skyldighet för Nyköpingshem att betala 5 442 447 kr till SEHED; något som Nyköpingshem inte har klandrat. Genom skiljedomen och Nyköpingshems inrättande efter domen har således ett särskiljbart förhållande, som tidigare inte fanns, uppstått. Därmed föreligger förutsättningar för hovrätten att i detta fall upphäva skiljedomen partiellt.

Hovrätten finner alltså att det finns förutsättningar för att upphäva domslutet i punkten 221 (i) till den del som det underförstått innefattar ett ogillande av beloppet 7 500 000 kr inklusive mervärdesskatt. Däremot saknas det förutsättningar för att upphäva skiljedomens domskäl i punkterna 180–191. Upphävandet berör inte övriga delar i nämnda domslutspunkt, av vilken det följer att Nyköpingshem av skiljenämnden har förpliktats att till SEHED utge 5 442 447 kronor, varav 1 110 120 kronor avser mervärdesskatt, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 2 241 181 kronor från den 27 november 2020 och på 3 201 266 kronor från den 17 november 2022, allt till dess betalning sker.

Rättegångskostnad

Nyköpingshem ska som tappande part ersätta SEHED för dess rättegångskostnad. SEHED har yrkat ersättning med 622 800 kr, varav 620 000 kr avser ombudsarvode och 2 800 ansökningsavgift.

Nyköpingshem har överlämnat till hovrätten att bedöma skäligheten av SEHED:s kostnadsyrkande i målet, men framfört att avsaknaden av närmare redovisning av vidtagna åtgärder samt när dessa skett försvårar skälighetsbedömningen.

Enligt hovrättens bedömning har skriftväxlingen i målet varit begränsad och huvudförhandlingen ägt rum under endast en dag. Vid en samlad bedömning får SEHED anses skäligen tillgodosett med 502 800 kr i ersättning för sin rättegångskostnad, varav 500 000 kr avser arvode och 2 800 kr utlägg.

Överklagande

Hovrätten anser att målet rymmer frågor där det är av vikt för rättstillämpningen att ett överklagande prövas av Högsta domstolen. Hovrätten tillåter därför att domen överklagas (43 § andra stycket LSF).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga A
Överklagande senast 2024-07-17

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Kenneth Nordlander, skiljaktig, Eva Edwardsson, referent, och Ulrika Persson.

Skiljaktig mening, se nästa sida.

Skiljaktig mening i hovrätten

Hovrättsrådet Kenneth Nordlander är skiljaktig och anför följande.

Jag instämmer med majoriteten att skiljenämnden har överskridit sitt uppdrag på ett sätt som sannolikt har inverkat på utgången.

När det sedan gäller frågan om skiljedomen kan upphävas partiellt har jag en annan uppfattning än majoriteten. Enligt min mening bör en bredare prövning göras vid bedömningen om skiljedomen ska upphävas på det sätt som SEHED har yrkat.

Enligt 34 § första stycket LSF står det klart att en skiljedom efter klander kan upphävas delvis, s.k. partiell hävning. I rättskällorna behandlas frågan om när och under vilka förutsättningar en partiell hävning kan ske relativt sparsamt (se prop. 1998/99:35 och prop. 2017/18:257, samt t.ex. Lars Heuman, Skiljemannarätt, 1999, Stefan Lindskog, Skiljeförfarande, 3 uppl., 2020, och Bengt Lindell, Alternativ tvistlösning, 2000, samt även NJA 2019 s. 171 och NJA 2019 s. 382 med däri gjorda hänvisningar).

SEHED har i hovrätten yrkat att skiljedomen ska upphävas till den del domen avser ett ogillande av delbeloppet 7 500 000 kr, inklusive mervärdesskatt, punkterna 180–191. Yrkandet avser således uttryckligen endast ett partiellt upphävande av skiljedomen. Något andrahandsyrkande om att skiljedomen ska upphävas i dess helhet, för det fall förstahandsyrkandet inte skulle vinna bifall, har inte framställts i målet. Nyköpingshem har bestritt att skiljedomen ska upphävas partiellt och har därvid framhållit att skiljedomen inte lämpar sig för partiellt upphävande då de delar av skiljedomen där klandergrund görs gällande har ett sådant samband med övriga delar av skiljedomen att ett partiellt hävande är olämpligt. Vidare har Nyköpingshem gjort gällande att det inte är fråga om upphävande av domslut i viss del. Mot detta har SEHED invänt att skiljedomen lämpar sig för ett partiellt upphävande och att domen är tydligt uppdelad och urskiljbar angående den del av yrkandet som bifallits och den del som ogillats.

Inledningsvis kan noteras att enskilda domskälspunkter i en skiljedom inte kan upphävas (se t.ex. NJA 1941 s. 468). En annan sak är om, som i detta fall, det bara finns en punkt i domslutet som avser ett fullgörelseyrkande och skiljenämnden har bifallit endast en del av det yrkade beloppet. I en sådan situation är det naturligt att se det som att skiljenämnden har ogillat yrkandet i den del där nämnden inte funnit förutsättningar för att bifalla yrkandet. Detta får anses gälla även om det inte uttryckligen framgår av domslutet. Ett sådant synsätt förutsätter emellertid att det av skiljedomens domskäl framgår att skiljenämnden prövat yrkandet i berörd del och då inte funnit skäl att bifalla det. Nu nämnda förutsättningar är uppfyllda i den nu klandrade skiljedomen. Klanderkäranden, dvs. SEHED, kan alltså framställa ett partiellt yrkande om upphävande av skiljedomen på det sätt som gjorts i detta mål, med undantag för yrkandet om att upphäva punkterna 180–191 i domskälen.

För att en skiljedom ska kunna upphävas partiellt krävs vidare att de genom skiljedomen avgjorda frågorna kan särskiljas från varandra. Om en klandergrund träffar endast en viss del av en skiljedom kan det även tänkas att den del som träffas har samband med någon annan del på så sätt att den andra delen av skiljedomen lämpligen inte bör upprätthållas. I ett sådant fall bör domstolen besluta att upphäva även den delen av skiljedomen. Det bör emellertid beaktas att det inte krävs att det processuella felet direkt ska avspeglas i domslutet utan domstolen måste ha möjlighet att bedöma frågan om partiell hävning även med beaktande av vad som framgår av skiljedomens domskäl. När det gäller bedömningen av de olika frågornas särskiljbarhet bör domstolen i varje särskilt mål pröva om en partiell hävning av något skäl framstår som omöjligt eller olämpligt.

SEHED:s yrkande i skiljeförfarandet uppgick till 12 942 447 kr jämte viss ränta. Skiljenämnden biföll yrkandet delvis och förpliktade Nyköpingshem att till SEHED betala 5 442 447 kr jämte viss ränta. Yrkandet avsåg ersättning för utförda kontraktsarbeten som i sin tur avsåg flera entreprenader och där SEHED genom ett s.k. Trepartsavtal övertagit samtliga rättigheter och skyldigheter i förhållande till Nyköpingshem från ett bolag som försatts i konkurs (Rydbergs). Enligt SEHED så byggde bolagets talan i skiljeförfarandet på en och samma grund för hela yrkandet. SEHED gjorde gällande att övertagna rättigheter innebar att Nyköpingshem skulle

betala den resterande kontraktssumman i respektive entreprenad till SEHED. Entreprenaderna var totalentreprenader till fast pris. Betalningarna byggde på olika lyft- och betalplaner samt att arbetena hade utförts. Yrkandet avsåg således flera olika delar och får närmast betraktas som ett s.k. sammanläggningsyrkande, dvs. ett yrkande som motiveras med en enda abstrakt grund men som bygger på flera konkreta grunder.

Av skiljedomen framgår att skiljenämnden delade upp sin prövning av SEHED:s talan i huvudsak i två olika delar, dels om SEHED visat att Trepartsavtalet innefattat en rätt för SEHED att överta Rydbergs rätt till betalning av de fakturor som avsåg lyft 14 i Storken och lyft 5 i Nävekvärn (punkterna 190 och 191 i skiljedomen), dels om SEHED var berättigat att enligt Trepartsavtalet erhålla betalning för den del av kontraktssumman i respektive projekt som kvarstod för Nyköpingshem att erlægga efter de betalningar som Nyköpingshem redan hade gjort till Rydbergs före konkursdagen med avdrag för fordringar avseende lyften 14 och 5 (punkten 205 i skiljedomen). Av domskälen framgår att Skiljenämnden ogillade SEHED:s talan i punkterna 190 och 191 men biföll den till viss del i punkten 205.

Av utredningen framgår att det är tvistigt vilka arbeten och med vilka belopp som SEHED skulle kunna ha rätt att få ersättning för. Redan nu angivna omständigheter visar enligt min mening att det inte är oproblemiskt att särskilja de genom skiljedomen avgjorda frågorna från varandra och att det vidare framgår att de olika delarna av yrkandet har samband med varandra. Om skiljedomen hävs partiellt måste det vid en eventuellt kommande prövning vara klart vad som ska prövas, vilket det enligt min mening inte är. Vidare kan det inte anses vara helt klart vad den inte upphävda delen har för rättskraft i förhållande till den nya prövningen, särskilt med beaktande av att grunden för talan i allt väsentligt är densamma. SEHED har bara yrkat att skiljedomen ska hävas partiellt. Enligt min mening är ett sådant upphävande i detta mål olämpligt. Vid dessa förhållanden kan SEHED:s klandertalan inte vinna bifall. Den bör alltså ogillas.

Överröstad i denna del är jag i övrigt ense med majoriteten.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress, e-postadress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se